

Araştırma Makalesi

**İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA ABD'DEKİ YAHUDİ
DİASPORASININ AVRUPA'DAKİ YAHUDİLERİ KONU ALAN
PROPAGANDA PULLARI ÜZERİNE İNCELEME**

Tuğba BAYTİMUR¹

Caner ÇAKI²

Özet

İkinci Dünya Savaşı sırasında ABD'deki Yahudi diasporası, Avrupa'da baskıcı politikalara maruz kalan Yahudilere yönelik ABD kamuoyunun dikkatini çekmeye çalışmıştır. Bu amaçla ABD'deki Yahudi diasporası tarafından 1943 yılında kurulan Avrupa Yahudi Halkını Kurtarmaya Yönelik Acil Durum Komitesi (The Emergency Committee to Save the Jewish People of Europe) Avrupa'daki Yahudilere yönelik farkındalık oluşturulması amacıyla propaganda pulları hazırlamıştır. Çalışmada komite bağlamında İkinci Dünya Savaşı sırasında ABD'deki Yahudi diasporasının, Avrupa'daki Yahudi diasporasına yönelik söylemlerinin ortaya konulmasına çalışmıştır. Bu amaçla komite tarafından hazırlanan propaganda pulları, göstergebilim yöntemi üzerinden analiz edilmiştir. Elde edilen bulgularda pullar üzerinden Nazi Almanya'sının işgali altında Yahudi diasporasının baskıya maruz kaldığına vurgu yapılarak, kamuoyunda hüznün duygusu oluşturulmaya çalışıldığı ortaya çıkarılmıştır. Komitenin gerçekleştirdiği propaganda sonucunda Müttefik Devletleri'nin askerlerinin Alman ordusuna karşı savaşma isteğinin arttırılmaya çalışıldığı ileri sürülebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Diaspora, Yahudi, Yahudi Diasporası, İkinci Dünya Savaşı, Pul

**The Examination on the Propaganda Stamps Regarding the Jews in
Europe of the Jewish Diaspora in the USA in the Second World War**

Abstract

The Jewish diaspora in the USA tried to attract the attention of the US public to the Jews who were exposed to repressive policies in Europe during the Second World War. For this purpose, The Emergency Committee to Save the Jewish People of Europe, which was established by the Jewish diaspora in the USA in 1943, prepared propaganda stamps to raise awareness regarding the Jews in Europe. In this study, the discourses of the Jewish diaspora in the USA towards the Jewish diaspora in Europe during the Second World War was tried to reveal in the context of committee. For this purpose, the propaganda stamps prepared by the committee were analyzed using semiotics method. It was revealed that there was an attempt to form a sense of sadness in the public opinion, emphasizing that the Jewish diaspora was subjected to pressure under the occupation of Nazi Germany through stamps in the findings. As a result of the propaganda carried out by the committee, it can be argued that the will to fight of the soldiers of the Allied States was tried to increase against the German army.

Keywords: Diaspora, Jew, Jewish Diaspora, Second World War, Stamp

¹ Dr., Bağımsız Araştırmacı, tuba.baytimur@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7069-3338

² Dr., Bağımsız Araştırmacı, caner_caki@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-1523-4649

Gönderim Tarihi/Received: 01.06.2021 **Kabul Tarihi/Accepted:** 19.06.2021

<https://doi.org/10.53495/e-kiad.946696>

Extended Abstract

Nazi Germany succeeded in establishing control over a significant part of the European continent in the first three years of the Second World War. The Nazis turned to a discriminatory policy towards Jews in the lands they controlled in Europe, just as in Germany and began to isolate the Jews from their communities. At this stage, the Jews were deprived of various rights by living a life under the control of the Nazis. The oppressive policies of the Nazis towards Jews led to reaction from the Jewish diaspora in the USA. The Emergency Committee to Save the Jewish People of Europe (ECSJPE) was established in 1943 by Peter Bergson and other young Jewish activists and the US public opinion's attention was sought to be drawn to the Jewish diasporas in Europe. In this process, one of the most striking activities of the ECSJPE was to prepare propaganda stamps on Jewish diasporas in the European territories occupied by Nazi Germany. ECSJPE tried to bring up the oppression faced by Jewish diasporas in Europe through propaganda stamps. In this way, it emphasized that the USA should defeat Nazi Germany and liberate the Jews.

The study tried to shed light on the efforts of the Jewish diaspora in the USA during the Second World War to raise awareness regarding the Jewish diasporas in the European lands under Nazi Germany's occupation. In this way, the question "Which discourses were used by the Jewish diaspora in the USA regarding the Jewish diaspora in Europe during the Second World War?" was aimed to answer. For this purpose, propaganda stamps used by ECSJPE in this study were analyzed in terms of semiotics. It was tried to reveal which messages were given on the propaganda stamps and on which contrasts the Nazis and the Jewish diasporas in Europe were presented by analyzing the propaganda stamps semiotically. The findings obtained as a result of the study are important in terms of reflecting the view of the Jewish diaspora in the USA to the Jewish diaspora in Europe, explaining the role of diasporas in shaping the public opinion of the countries and giving information about the use of stamps for propaganda purposes.

It can be said that a feeling of sadness was generally formed for the Jewish diasporas under the occupation of the Nazis in the propaganda stamps of the ECSJPE examined in the study. With the feeling of sadness formed, it was tried to give the message that the US army should continue war against Nazi Germany. It was seen that the images of children, the elderly, women and babies, representing the Jewish diasporas in Europe, are featured on the propaganda stamps in order to form a feeling of sadness. In this way, it was tried to form a perception that the Nazis had an oppressive attitude towards innocent civilians in Europe. Except for the barbed wire-shaped swastika on the sixth stamp examined within the scope of the study, it was revealed that the indicators directly targeting Nazi Germany weren't used in propaganda stamps. In this way, it was understood that the stamps had a different use than the images on the propaganda posters, which tried to discredit the Nazis by showing them

ridiculous in the USA or to arouse hatred by showing the Nazis as scary in the Soviet Union. Thus, it can be argued that the perception that the Jewish diaspora in Europe, which was under the pressure of the Nazis, consisted of innocent civilians, was tried to be formed by highlighting only the Jews on the propaganda stamps.

It was revealed that ECSJPE's propaganda stamps gave a direct message to the Jewish diaspora in the USA. The religious identities of the Jewish people in Europe, who were oppressed by the Nazis, were brought to the fore and the message that the Jewish diaspora in the USA should support the US war effort against Nazi Germany was given through propaganda stamps. At this stage, religion-oriented messages were often used in propaganda stamps. The idea that the lives of the Jewish diasporas in Europe wasn't safe under the Nazis was formed with the written codes on the propaganda stamps and this idea was tried to be strengthened on the visual codes. In this process, the Nazis were generally presented in the concepts of enemy, threat, guilt, aggression, war, fear, restlessness and captivity. On the other hand, the Jewish diasporas in Europe were embodied in the concepts of friendship, trust, innocence, defense, peace, tranquility and freedom. In this way, it can be claimed that hate speech against the Nazis was tried to be formed directly in the US public opinion through propaganda stamps.

Giriş

İkinci Dünya Savaşı'nın ilk üç yılında Nazi Almanya'sı, Avrupa kıtasının önemli bir bölümünde denetim kurmayı başarmıştır. Naziler, tıpkı Almanya'da olduğu Avrupa'da da denetim kurduğu topraklarda Yahudilere yönelik ayrımcı bir politikaya yönelmiş ve Yahudileri buldukları toplumlardan izole etmeye başlamıştır. Bu aşamada Yahudiler, Nazilerin kontrolünde bir yaşam sürerek, çeşitli haklardan mahrum bırakılmıştır. Nazilerin Yahudilere yönelik baskıcı politikaları, ABD'deki Yahudi diasporası tarafından tepkiyle karşılanmıştır. ABD'deki Yahudi diasporası, Avrupa'daki Yahudi diasporalarına yönelik ABD kamuoyunda farkındalık oluşturmak için çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. 1943 yılında Peter Bergson ve diğer genç Yahudi aktivistler tarafından *Avrupa Yahudi Halkını Kurtarmaya Yönelik Acil Durum Komitesi* (The Emergency Committee to Save the Jewish People of Europe, ECSJPE) kurulmuş ve ABD halkının dikkati Avrupa'daki Yahudi diasporalarına çekilmeye çalışılmıştır. Bu aşamada ECSJPE'nin en dikkat çeken faaliyetlerinden biri Nazi Almanya'sı işgali altındaki Avrupa topraklarında bulunan

Yahudi diasporalarını konu alan propaganda pulları hazırlamak olmuştur. ECSJPE, propaganda pulları üzerinden Avrupa'daki Yahudi diasporalarının maruz kaldığı baskıyı gündeme getirmeye çalışmıştır. Bu şekilde ABD'nin Nazi Almanya'sını yenilgiye uğratarak Yahudileri özgürleştirilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır.

Uluslararası literatürde Amerika'daki Yahudi diasporasını inceleyen akademik çalışmalar bulunmaktadır (Fuchs, 1955; Slater, 1969; Himmelfarb, 1979; Himmelfarb vd., 1983; Kivisto ve Nefzger, 1993; Ivers, 1995; Lynn, 2004; Philips ve Fishman, 2006; Benor, 2009; Diner, 2010). Bu çalışmalar içerisinde: Glazer (1955), Amerikan Yahudilerinin sosyal özelliklerini; Levinson (1974), Batı'daki Amerikan Yahudilerini; Rosenfield (1982), Amerikan Yahudilerine yönelik tutumları; Chiswick (1983), Amerikan Yahudilerinin kazançları ve beşeri sermayesini; Chiswick (1985), Amerikan Yahudilerinin işgücü piyasası durumunu; Taras ve Weinfeld (1990), Kuzey Amerika Yahudileri ve İsrail'i; Diner (1995), Amerikan Yahudileri ve siyahîleri; Heilman (1995), yirminci yüzyılın son yarısında Amerikan Yahudilerini; Shapiro (1997), Amerikalı Yahudiler ve kimlik sorununu; Horowitz (1998), Amerikan Yahudileri arasında değişen kimlikleri; Goren (1999), Amerikan Yahudilerinin siyaseti ve halk kültürünü; Mittelberg (1999), İsrail bağlantısı bağlamında Amerikalı Yahudileri; Sasson (2010), Amerikan Yahudilerinin İsrail ile değişen ilişkilerini; Seliktar (2002), Amerikan Yahudileri, İsrail ve barış sürecini; Wertheimer (2008), Amerikan Yahudileri ve İsrail'i; Hartman ve Hartman (2009), toplumsal cinsiyet ve Amerikalı Yahudileri; Cohen (2010), Amerikan Yahudileri arasında antisemitizm algısını; Hartman (2012), cinsiyet eşitliği ve Amerikalı Yahudilerini; Barnett (2016), Amerikan Yahudilerinin dış politikalarının tarihini incelemiştir.

İkinci Dünya Savaşı'nda sırasında çeşitli Yahudi diasporalarını ele alanda çeşitli akademik çalışmalar yer almaktadır (Kushner, 1988; Levin, 1988; Hoffmann, 1989; Gross, 1994; Polonsky, 1997; Connelly, 2002; Kuromiya, 2002; Phayer, 2002; Moore, 2009; Levine, 2010; Láníček, 2012; Puckett, 2014, Marom, 2020). İkinci Dünya Savaşı özelinde Yahudi diasporalarını inceleyen bu çalışmalar içerisinde: Levin (1975), Litvanyalı Yahudilerin İkinci Dünya Savaşı'na katılımını; Ringelblum (1992), Polonya-

Yahudi ilişkilerini; Dobroszycki (1993), Grabowski (2013), Polonya Yahudilerini; Zariz (1993), Lüksemburg Yahudilerini; Rautkallio (1994), Fin Yahudi askerlerini; Simon (1994), Libya Yahudilerini; Harviainen (2000), Finlandiya'daki Yahudileri; Poznanski (2001), Fransa'daki Yahudileri; Tokayer ve Swartz (2004), Japonları ve Yahudileri; Bender (2008), Bialystok Yahudilerini; Alpert (2009), İspanya ve Yahudileri; Kaganovitch (2010), Yahudi mülteciler ve Sovyet yetkilileri; Dinçşahin ve Goodwin (2011), Türkiye'deki Yahudilerin durumunu; Bernhard (2012), Kuzey Afrika'daki Yahudileri ve Levy (2013), Sırp Yahudileri incelemiştir.

Çalışmada İkinci Dünya Savaşı sırasında ABD'deki Yahudi diasporasının, Nazi Almanyası işgali altındaki Avrupa topraklarında bulunan Yahudi diasporalarına yönelik ABD kamuoyunda farkındalık oluşturmaya ilişkin çabasına ışık tutulmaya çalışılmıştır. Bu şekilde "İkinci Dünya Savaşı sırasında ABD'deki Yahudi diasporası, Avrupa'daki Yahudi diasporasına yönelik hangi söylemleri kullanmaktadır?" sorusuna yanıt bulunması amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada ECSJPE tarafından kullanılan propaganda pulları, göstergebilimsel açıdan analiz edilmiştir. Propaganda pulları göstergebilimsel açıdan analiz edilerek, propaganda pulları üzerinden hangi mesajların verildiği ve Nazilerin ve Avrupa'daki Yahudi diasporalarının hangi karşıtlıklar üzerinden sunulduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular, ABD'deki Yahudi diasporasının Avrupa'daki Yahudi diasporalarına bakışını yansıtması, diasporaların buldukları ülkelerin kamuoyunu şekillendirmelerindeki rolünü açıklaması ve pulların propaganda amaçlı kullanımı hakkında bilgi vermesi bakımından önem taşımaktadır.

Pulların Propaganda Amaçlı Kullanılması

Posta pullarının üzerindeki görüntüler ulusal anlatıların, kolektif hafızanın ve bir ulusun kendi imajının inşasına katkıda bulunmaktadır (Raento ve Brunn, 2008, s. 49). Devletin tarihini, kültürünü, toplumunu ve dünyadaki yerini görsel olarak sunma yollarıdır. Pullar, politik özellik taşımakta (Raento ve Brunn, 2005, s. 145), devletin kendi vatandaşları ve sınırlarının ötesindekiler tarafından nasıl görülmek istediğini gösteren ürünleri ifade etmektedir (Brunn, 2000, s. 315). Bilimden, edebiyat ve popüler

kültüre kadar hemen hemen her disiplin, pulları önemli bir kaynak olarak kullanabilmektedir (Deans ve Dobson, 2005, s. 4). Pulların bu özellikleri etkili birer propaganda aracı olarak kullanılmalarına yol açmaktadır. Nitekim tüm dünyada pullar, hükümetlerin seçili görüntüleri yansıttığı bir propaganda biçimi olmaktadır (Reid, 1993, s. 77).

Ülkeler pullar üzerinden çeşitli propaganda mesajları verebilmektedir. Bir devletin kimliğindeki, dünya görüşündeki ve liderlerindeki değişiklikler, basılan pulların tasarımlarına ve temalarına yansıtılabilmektedir (Brunn, 2011, s. 21). Bu aşamada propaganda amaçlı hazırlanan pullarda, kimi zaman ülkenin düşmanlarına karşı kazandığı bir zafer, kimi zaman ülkede gerçekleşen bir devrim veya ülkede gerçekleştirilen bir reform konu edilebilmektedir. Diğer yandan ülke liderinin liderlik kültürü propagandasında da pullardan yararlanılabilmektedir. Bu aşamada ülkenin lideri, pullardaki görseller üzerinden kitlelere ulusal bir kahraman olarak sunulabilmektedir. Ayrıca pullar üzerindeki görsellerde abartıya yer verilebilmekte, böylece pul üzerinde bir lider olduğundan daha güçlü ve daha genç resmedilebilmektedir.

Pullar, genellikle açık bir şekilde politik amaçlarla, tasvir ettikleri görüntülerle veya aktarılan gündemlerle metin olarak okunabilmektedir (Deans ve Dobson, 2005, s. 3). Devletler, pullar üzerinden istedikleri konuları ön plana çıkarabilmekte ve kitleler üzerinden belli algıların oluşmasına çalışılabilmektedir. Propaganda pulları üzerinden bir ülke, ekonomik olarak refah, teknolojik açıdan gelişmiş ve sosyal açıdan özgür olarak yansıtılabilmektedir. Diğer yandan propaganda pullarında devletler, ideolojik söylemlerini kitlelere benimsetmeye, aynı zamanda karşı çıkılan ideolojilere yönelik de olumsuz bir algı inşa etmeye çalışabilmektedir.

İkinci Dünya Savaşı'nda Avrupa Kıtasındaki Yahudi Diasporası

1920'li yılların başlarında antisemitist söylemlere sahip Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei, NSDAP) Almanya siyaset sahnesinde önemli bir güç haline gelmiştir. NSDAP lideri Adolf Hitler'in

kitleler üzerinde güçlü bir etki bırakabilen retorığı ve Berlin *Gauleiter**'ı Dr. Joseph Goebbels'in parti içerisindeki sistemli propaganda faaliyetleri, NSDAP'nin Almanya'da yönetime gelmesini sağlamıştır. Parti, Yahudilerin Almanya'da sosyal, siyasal ve ekonomik hayatta etkili bir güç haline geldiğini ve elde edilen bu gücün Alman vatandaşları adına olumsuz etki meydana getirdiğini iddia etmiştir. 30 Ocak 1933 tarihinde Almanya'da iktidara gelen NSDAP (Jones, 1992, s. 63), benimsemiş olduğu antisemitist fikirlere sahip Nasyonal Sosyalizm ideolojisi üzerinden Yahudileri Alman toplumu için bir tehdit olarak değerlendirmiş ve sözde bu tehdidin engellenmesi için çeşitli uygulamalara girişmiştir.

NSDAP, Antisemitizm'in dışında antikomünist ve antikapitalist fikirleri benimsemiştir. NSDAP'nin antikomünist siyasi görüşü Yahudilerle ilişkilendirilmiş ve *Yahudi Marksizmi* adı verilen bir kavram ortaya konulmuştur. Yahudi Marksizmi düşüncesine göre Rusya'da 1917 yılında meydana gelen Ekim Devrimi'nin meydana getiricisinin Yahudiler olduğu ileri sürülmüştür. Bu açıdan NSDAP'nin Almanya'da etkili olmasının önüne geçmek için mücadele ettiği Komünizm ideolojisinin temelinde Yahudilerin olduğu iddia edilmiştir. NSDAP'nin iktidarından sonra yürürlüğe giren antisemitist yasa (Nürnberg Yasaları) üzerinden Yahudilerin Almanya içerisinde özgürlükleri önemli ölçüde kısıtlanmıştır. Yahudiler hükümet tarafından uygulanan ayrımcılıkla karşı karşıya kalmıştır (Heideman, 2017, s. 6). İkinci Dünya Savaşı, yalnızca Almanya'da değil çeşitli Avrupa devletlerindeki Yahudi diasporalarının özgürlüklerini kaybetmesine ve baskı altında yaşamaya mecbur bırakılmasına yol açmıştır. Almanya'nın 1 Eylül 1939 tarihinde Polonya'yı işgaliyle İkinci Dünya Savaşı başlamış ve Alman orduları, savaşın ilk iki yılı içerisinde Avrupa kıtasının önemli bir bölümünü kontrolü altına almayı başarmıştır. Bu aşamada Avrupa'da Fransa, Polonya, Hollanda, Belçika, Danimarka ve Norveç gibi pek çok ülke Almanların işgaline uğramıştır. Naziler, işgalleri altında bulundurdıkları ülkelerde antisemitist politikalara yönelmiş ve Yahudi diasporalarının özgürlüklerini sınırlandırmıştır.

* *Gauleiter*, NSDAP'nin bölgesel bir şubesinin parti liderini ifade etmektedir.

Savaş sırasında Naziler, Yahudilerin üstünde Yahudiliği temsil eden altıgen yıldız bulunan kol bantlarını takmalarını zorunlu kılmıştır. Ayrıca Naziler, Yahudileri toplama kamplarını yerleştirerek, buldukları toplumdaki izole etmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'nda Naziler, Yahudilere yönelik nefret söylemine neden olabilecek çeşitli konular üzerinden propaganda faaliyetlerine yönelmiştir. Bu propaganda faaliyetleri içerisinde yer alan en dikkat çekici konulardan biri *Yahudi-Masonik Komplo* olmuştur. Bu komplo teorisine göre Yahudiler ve Masonların gizli bir ittifak içerisinde olduğu savunulmuştur. Nazilerin propaganda faaliyetlerinde Yahudilerin dünya hâkimiyeti planı olduğuna yönelik algı oluşturulmuştur. İkinci Dünya Savaşı sırasında Naziler, Yahudilerin Müttefik Devletleri'nin liderlerini etkileri altına aldıklarını ve onları kendi amaçlarına hizmet etmek amacıyla yönlendirdiklerini iddia etmiştir. Bu aşmada Nazi propagandası, savaşın sorumlusu olarak Yahudileri ön plana çıkarmıştır. Nazi propagandası, İkinci Dünya Savaşı'nın Müttefik Devletleri halklarına karşı değil doğrudan sözde dünya egemenliği ideali olduğu belirtilen Yahudilere karşı yapıldığı algısını inşa etmeye çalışmıştır. 1943 yılından itibaren İkinci Dünya Savaşı, Alman ordularının aleyhine gelişmeye başlamış ve Müttefik Devletleri'ne karşı toprak kaybetmeye başlamıştır. Bu süreçte de Nazilerin Yahudilere yönelik baskıcı politikası devam etmiştir. Savaşın son zamanlarında ise Müttefik Devletleri, Nazilerin toplama kamplarına ulaşmış ve kamplarda Yahudilerin zor koşullar altında bulunduğu tanık olmuştur. Savaş sonrasında hayatta kalan Nazi Almanya'sının ileri gelenleri Nürnberg Uluslararası Askerî Ceza Mahkemesi'nde işledikleri ileri sürülen suçlardan dolayı çeşitli cezalara çarptırılmıştır (LOC, 2021).

İkinci Dünya Savaşı'nda ABD'nin Avrupa'daki Yahudi Diasporalarına Yönelik Tutumu

Nazilerin Almanya'da iktidara gelmesi, Almanya'dan diğer ülkelere büyük bir Yahudi göçünün meydana gelmesine neden olmuştur. İkinci Dünya Savaşı sırasında da Nazilerin, Avrupa kıtasında yayılması diğer Avrupa ülkelerinde de Yahudi göçlerinin yaşanmasına yol açmıştır. Bu aşamada gerek ülkenin Nazi Almanya'sından uzak coğrafi konumu, gerekse isminin özgürlük ve demokrasiyle özdeşleştirilmesi

nedeniyle ABD, Yahudilerin göçlerindeki önde gelen ülkelerinden bir haline gelmiştir. Buna karşılık ABD'ye büyük bir Yahudi göçünün yaşanmasına elverişli bir ortam oluşmamıştır. ABD kamuoyunda Nazi Almanya'sında ve Nazi Almanya'sının işgali altındaki bölgelerde Yahudilere yönelik uygulanan ayrımcı politikalara karşı ciddi bir tepki meydana gelmiştir. Diğer yandan Başkan Franklin D. Roosevelt yönetiminde, kamusal hayata önemli sayıda Yahudi girmiştir (Sarna ve Golden, 2021). Buna karşılık ABD yönetiminin sıkı göç politikaları, Avrupa'dan ABD'ye büyük bir Yahudi göçünün meydana gelmesine engel oluşturmuştur. ABD yönetimi, Avrupa kıtasından ABD'ye büyük bir Yahudi göçünün yaşanmasına destek vermemiş (ya da verememiş), bu nedenle Yahudilerin ABD'ye göçü oldukça sınırlı kalmıştır. ABD'nin Avrupa'dan gelen Yahudi göçmenlere yönelik sınırlayıcı tavrının simgelerinden biri ise Avrupa'dan ABD'ye gelen ve çok sayıda Yahudi mülteciyi taşıyan MS St. Louis adlı gemidir. Gemide bulunan Yahudiler, Avrupa'dan ABD'ye geldiklerinde karaya çıkmak istemiş, buna karşı ABD yönetimi Yahudilerin ülkeye girişine izin vermemiştir.

ABD'de Yahudi diasporası, ülkede Nazilere karşı güçlü bir kamuoyu oluşturulmasına yönelik çaba içerisine girmiş ve Nazi Almanya'sının işgali altındaki Avrupa'daki Yahudi diasporalarının maruz kaldığı baskıya yönelik farkındalık oluşturmaya çalışmıştır. Bu aşamada özellikle Nazilere karşı ABD ordusunun savaş çabalarına destek verilmesine çalışılmıştır. Savaş sırasında yüz binlerce Yahudi ABD ordusunda görev alarak, ordunun önemli bir bölümünü teşkil etmiştir. 1918 yılında kurulan *Amerikan Yahudi Kongresi* (The American Jewish Congress, AJC), ABD'de Nazi Almanya'sına karşı kamuoyu oluşturulmasında ön plana çıkmıştır. AJC'nin lideri Stephen Samuel Wise, 30 Ocak 1933 tarihinde Hitler, Almanya şansölyesi seçildiğinde, New York City'deki Madison Square Garden'da kitlesel bir protesto mitingi düzenlemiştir. Ayrıca 1933 tarihinde AJC, Alman mallarına karşı genel bir boykot başlatmıştır. 1936 yılında AJC, *Dünya Yahudi Kongresi*'nin (the World Jewish Congress, WJC) kurulmasında etkili olmuştur. İkinci Dünya Savaşı sırasında AJC, ABD hükümeti ile WJC arasında Avrupalı Yahudiler adına yapılan kurtarma girişimleriyle

ilgili konularda bir irtibat görevi görmüştür. Diğer yandan AJC, çeşitli kurtarma önerileri için destek arayan bir *Planlama Komitesi* (Planning Committee) meydana getirmiştir (USHMM, 2021).

Yöntem

İkinci Dünya Savaşı sırasında ABD'deki Yahudi diasporasının, Avrupa'daki Yahudi diasporasına yönelik farkındalık oluşturmak amacıyla gerçekleştirdiği propaganda çalışması, *Avrupa Yahudi Halkını Kurtarmaya Yönelik Acil Durum Komitesi* (The Emergency Committee to Save the Jewish People of Europe, ECSJPE) tarafından basılan propaganda pulları özelinde incelenmiştir. ECSJPE, 1943 yılında Peter Bergson ve diğer genç Yahudi aktivistler tarafından kurulmuştur. 20 Temmuz 1943'te New York'ta 1.500 delegayı bir araya getiren *Acil Durum Konferansı* (Emergency Conference) düzenlenmiştir. Çalışmadaki pullar, Yahudi sanatçı Arthur Szyk tarafından ECSJPE'nin insani yardım çabalarına halkın ilgisini çekmek için oluşturulmuştur. 1945 yılında ECSJPE yerine *Amerikan Özgür Filistin Birliği* (the American League for a Free Palestine) yerine gelmiştir.

Propaganda pulları, nitel araştırma yöntemlerinden göstergebilim kullanılarak incelenmiştir. Göstergebilim, göstergeler üzerinden verilmek istenen mesajların ortaya konulmasına çalışan bir bilim dalıdır. 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkan göstergebilim, çeşitli uzmanlar tarafından ortaya konulan model ve kavramlar sonucunda sosyal bilimler alanında önemli bir araştırma yöntemi haline gelmiştir. Çalışma kapsamında ECSJPE'nin propaganda pulları, ABD dilbilimci Charles Sanders Peirce'in (1839-1914) göstergebilim kavramları ve Claude Lévi-Strauss'un (1908-2009) ikili karşıtlık modeli üzerinden analiz edilmiştir. Peirce'in göstergebilim modelinde görüntüsel gösterge, belirtisel gösterge ve simge ön plana çıkmaktadır. Görüntüsel göstergede, insanlar doğrudan göstergelerin ilk anlamları üzerinden yorumlamada bulunmaktadır. Bu açıdan görüntüsel göstergede herkes tarafından kabul edilen anlamlara odaklanılmaktadır. Belirtisel gösterge ise bir durumun varlığının başka bir durumun varlığı ile açıklanmasıdır (Fiske, 2017, s. 133). Diğer bir deyişle insanların, bir kavram veya olay hakkındaki ön bilgiyi, başka bir kavram veya olaydan

sezinlemesini ifade etmektedir. Simge ise aralarında benzerlik bulunmayan bir kavramın başka bir kavramı temsil etmesidir. Lévi-Strauss'un ikili karşıtlıklar modelinde ise somutlama mantığı adı verilen soyut kavramların somut şekilde ifade edilmesi ön plana çıkmaktadır. Modelde karşıt soyut kavramlar, belirli somut kavramlar üzerinden temsil edilmekte, somut kavramlara yönelik belirli algıların oluşmasının önü açılmaktadır. Bu aşamada ikili karşıtlıklar üzerinden uygar-yabani gibi karşıt kavramlar oluşturabilmektedir (Lévi-Strauss, 2016, s. 26-27).

Göstergebilim modelleri kullanılarak gerçekleştirilen propaganda çalışmaları incelendiğinde, çalışmanın örnekleme olarak belirlenen propaganda pullarında yer alan göstergelerin Peirce ve Levi-Strauss'un göstergebilim kavramları üzerinden kapsamlı bir şekilde incelenebileceği kararlaştırılmıştır. Bu açıdan çalışmada ilk olarak Peirce'in göstergebilim kavramları üzerinden propaganda pullarında yer alan göstergelerde verilmek istenen propaganda mesajları açıklanmaya; ardından da Levi-Strauss'un göstergebilim kavramları üzerinden propaganda pulları üzerinden oluşturulmak istenen ikili karşıtlıklar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bulgular ve Yorum

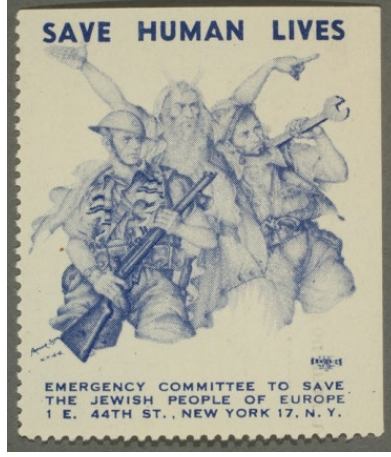
Çalışmanın bu kısmında ECSJPE'nin *Amerika Birleşik Devletleri Holokost Anıt Müzesi*'nden (United States Holocaust Memorial Museum) temin edilen altı propaganda pulu iki farklı göstergebilim modeli üzerinden analiz edilmiştir.

Birinci Pul

Birinci pulun tasarımı, "Modern Musa" adlı bir parçadan 1943 yılında oluşturulmuştur. Görüntüsel gösterge boyutunda ele alındığında görselin merkezinde sözde Hz. Musa'nın temsiline yer verilmektedir. Uzun sakalları bulunan sözde Hz. Musa temsilinin, kollarını kaldırdığı ve bir parmağının sağa işaret ettiği resmedilmektedir. Diğer yandan sözde Hz. Musa temsilinin solunda omzunda büyük bir İngiliz anahtarı taşıyan bir erkek ve sağında da elinde tüfek, başında üstünde altıgen yıldız bulunan miğfer olan ve omuzlarında dua şalı yer alan bir başka erkek görsellerine yer verilmektedir. Görselin sol alt köşesinde sanatçının imzası ve tarih

bulunmaktadır. *İnsan hayatını kurtarın* (Save Human Lives) sloganı üst kısma yerleştirilmiş ve dağıtım yapan kuruluş ve adresleri alt kısma basılmıştır.

Şekil 1. Birinci Pul

(Kaynak: USHMM, 2020a)

Belirtisel gösterge üzerinden incelendiğinde pulda ABD'deki Yahudi diasporasının, Avrupa'daki dindaşlarını kurtarmak için seferber olduğu algısının meydana geldiği anlaşılmaktadır. Pulda yer alan askerin başındaki altıgen yıldız, Yahudiliği simgelemektedir. Bu açıdan elinde tüfek olan kişinin Nazi Almanya'sına karşı savaşan Yahudi bir askeri, omzunda büyük bir İngiliz anahtarı bulunan kişinin ise Nazi Almanya'sına karşı savaş çabasına destek veren bir işçiyi temsil ettiği söylenebilmektedir. Pul üzerinde dinsel mesajların ağırlıkta olduğu ve mesajın doğrudan ABD'deki Yahudi diasporasına yöneltildiği belirtilebilmektedir. Puldaki görsel göstergeler yoluyla ABD'deki Yahudi diasporasının, dindaşlarını kurtarmaları gerektiğine yönelik mesaj vermeye çalıştığı söylenebilmektedir. Bu şekilde ABD'deki Yahudi diasporasının savaş çabalarına desteğinin sürdürülmesine ve artırılmasına yönelik çağrıda bulunulduğu ileri sürülebilmektedir.

Tablo 1. Birinci Pulun Peirce'in Gösterge Modeli Üzerinden Analizi

Görüntüsel Gösterge	Sözde Hz. Musa temsili, asker ve işçi
Belirtisel Gösterge	ABD'deki Yahudi diasporasının, Avrupa'daki dindaşlarını kurtarmak için seferber olduğu algısı
Simge	Altıgen yıldız, Yahudiliği simgelemektedir

İkili Karşıtlıklar Modeli üzerinden incelendiğinde birinci pulda Naziler, düşman ve tehdit; Yahudi askerler ve Yahudi işçiler ise dost ve güven soyut kavramlarıyla somutlanmaktadır. Bu şekilde pul üzerinden Nazilerin, Yahudi diasporalarının düşmanı olduğu ve onlara karşı önemli bir tehdit meydana getirdiği algısı meydana gelmektedir. Oluşturulan bu algılar üzerinden Yahudilerin, Nazilere karşı harekete geçmesi gerektiği mesajı verilmektedir.

Tablo 2. Birinci Pulun Lévi-Strauss'un İkili Karşıtlıklar Modeli Üzerinden Analizi

Somut Kavramlar	Somut Kavramlar
Naziler	Yahudi askerler, Yahudi işçiler
Soyut Kavramlar	Soyut Kavramlar
Düşman, Tehdit	Dost, Güven

İkinci Pul

Görüntüsel gösterge açısından incelendiğinde ikinci pulda üç insan görseli bulunmaktadır. Ortada, sakallı, geniş kenarlı bir şapka takan ve üstünde taç süslemeli ayrıntılı bir Tevrat parşömeni tutan yaşlı bir Yahudi adam yer almaktadır. Solda süslü tichel* giyen yaşlı bir kadının başı bulunmaktadır. Kadının sol tarafında bir çocuğun başı yer almaktadır. Çocuğun başının üzerinde de bir el bulunmaktadır. Görselin sol alt köşesinde sanatçının imzası ve tarih bulunmaktadır. *İnsan hayatını kurtarın* (Save Human Lives) sloganı üst kısma yerleştirilmiş ve dağıtım yapan kuruluş ve adresleri alt kısma basılmıştır.

* Tichel, tziut olarak bilinen alçakgönüllülük yasasına uygun olarak evli kadınların saçlarını örtmesini gerektiren birçok evli Ortodoks Yahudi kadın tarafından giyilen başörtüsünün Yidce kelimesini ifade etmektedir.

Şekil 2. İkinci Pul

(Kaynak: USHMM, 2020b)

Belirtisel gösterge boyutunda ele alındığında pulda Avrupa'daki Yahudi diasporasının Nazi rejiminin esareti altında olduğu algısının meydana geldiği anlaşılmaktadır. Tevrat parşömeni, Avrupa'daki Yahudi diasporasını simgelemektedir. Tevrat parşömenin pulda ön plana çıkarılmasıyla ABD'deki Yahudi diasporası nezdinde Avrupa'daki Yahudi diasporasına vurgu yapılmaktadır. Pulda görsel ve yazılı kodlar bir bütün olarak ele alındığında Avrupa'daki Yahudi diasporasının Nazilerin idaresinde tehdit altında bulunduğuna yönelik algının oluşturulmaya çalışıldığı ileri sürülebilmektedir. Bu aşamada Avrupa'daki Yahudi diasporasının zor durumda olduğuna yönelik algıyla ABD'deki Yahudi diasporasında Avrupa'daki Yahudi diasporasına yönelik duyarlılık oluşturulmaktadır.

Tablo 3. İkinci Pulun Peirce'in Gösterge Modeli Üzerinden Analizi

Görüntüsel Gösterge	Yaşlı erkek, yaşlı kadın ve bir çocuk
Belirtisel Gösterge	Avrupa'daki Yahudi diasporasının Nazi rejiminin esareti altında olduğu algısı
Simge	Tevrat parşömeni, Avrupa'daki Yahudi diasporasını simgelemektedir

İkili Karşıtlıklar Modeli üzerinden incelendiğinde ikinci pulda Naziler, esaret ve suçluluk; Avrupa'daki Yahudi diasporası ise özgürlük ve masumiyet soyut

kavramlarıyla somutlanmaktadır. Bu şekilde Nazilerin, Avrupa'yı ele geçirerek Yahudilerin özgürlüklerine son verdiği ve onları esaret altında yaşamaya mecbur bıraktığı algısı oluşmaktadır. Oluşan bu algı, Avrupa'daki Yahudi diasporasının Nazilerin esaretinden kurtarılması gerektiği düşüncesini de beraberinde getirmektedir.

Tablo 4. İkinci Pulun Lévi-Strauss'un İkili Karşıtlıklar Modeli Üzerinden Analizi

Somut Kavramlar	Somut Kavramlar
Naziler	Avrupa'daki Yahudi diasporası
Soyut Kavramlar	Soyut Kavramlar
Suçluluk	Masumiyet

Üçüncü Pul

Üçüncü pul, 1942 yılında oluşturulan *Gazabın Gözyaşları* (Tears of Rage) adlı parçadan kopyalanmıştır. Görüntüsel gösterge boyutunda ele alındığında pulda beş insan görseline yer verildiği görülmektedir. Pulun üstünde, sağ koluyla başının üstünde hafif makineli tüfek tutan, savaş başlığı giyen çığlık, atan bir asker resmedilmektedir. Askerin sol kolunda ölmek üzere olan, yaşlı bir adam yer almaktadır. Yaşlı adamın bileğinin etrafında bir kelepçe ve zincir bulunmakta ve yaşlı adam bir Tevrat parşömeni tutmaktadır. Her ikisinin de önünde, pulun altında dört kişinin görseli yer almaktadır. Bu kişiler sırasıyla, elleri kelepçeli bir adam, ölü çocuğunu tutan saçında bir atkı olan bir kadın ve hüznü yaşlı bir kadındır. Görselin sol alt köşesinde sanatçının imzası ve tarih bulunmaktadır. *İnsan hayatını kurtarın* (Save Human Lives) sloganı üst kısma yerleştirilmiş ve dağıtım yapan kuruluş ve adresleri alt kısma basılmıştır.

Şekil 3. Üçüncü Pul

(Kaynak: USHMM, 2020c)

Belirtisel gösterge üzerinden incelendiğinde pulda ABD kamuoyunun, Avrupa'daki Yahudi diasporasını kurtarmak için harekete geçtiği algısının meydana geldiği anlaşılmaktadır. Pulda yer alan yaşlı adamın sol kolunu üzerinde altıgen yıldızın bulunması, yaşlı adamın Yahudi olduğuna yönelik algıyı oluşturmaktadır. Nitekim Naziler, Yahudilerin üzerinde altıgen yıldız bulunan kol bantlarını takmalarını zorunlu kılmış, bu şekilde Yahudiler buldukları toplumda kolaylıkla ayırt edilebilmiştir. Puldaki yaşlı adamın ölmek üzere olması, kadının tuttuğu bebeğin ölmesi ve sivillerin üzgün olması, Avrupa'daki Yahudi diasporasının Naziler tarafından zulme uğradığı algısını meydana getirmektedir. Bu aşamada zincir ve kelepçe, Avrupa'daki Yahudi diasporasının Nazilerce maruz kaldığı belirtilen esareti simgelemektedir. Pulda yer alan asker, Yahudilerin ölmesine ve acı çekmesine tepki göstermesiyle Nazi yönetimi altındaki Avrupa'daki Yahudi diasporasının maruz kaldığı baskıya yönelik ABD kamuoyundaki tepki vurgulanmaktadır. Ölmekte olan yaşlı adamın elinde Tevrat parşömeninin olmasıyla çalışma kapsamında incelenen ilk iki pulda olduğu gibi dinsel mesajın ön plana çıkarıldığı anlaşılabilmektedir. Bu aşamada pulda din vurgusu üzerinden Avrupa'daki Yahudi diasporasına yönelik ABD'deki Yahudi diasporasının harekete geçmesinin teşvik edildiği ileri sürülebilmektedir.

Tablo 5. Üçüncü Pulun Peirce'in Gösterge Modeli Üzerinden Analizi

Görüntüsel Gösterge	Asker ve siviller
Belirtisel Gösterge	ABD kamuoyunun, Avrupa'daki Yahudi diasporasını kurtarmak için harekete geçtiği algısı
Simge	Zincir ve kelepçe, Avrupa'daki Yahudi diasporasının Nazilerce maruz kaldığı belirtilen esareti simgelemektedir

İkili Karşıtlıklar Modeli üzerinden incelendiğinde üçüncü pulda Naziler, saldırı ve savaş; Yahudi diasporaları ise savunma ve barış soyut kavramıyla somutlanmaktadır. Nazilerin, antisemitist söylemleri üzerinden Yahudilere yönelik saldırgan bir tutum içerisine girdiği algısı oluşmaktadır. Bu saldırgan tutum içerisinde de Yahudilerin kendilerini savunmak için Nazilere karşı harekete geçmesi gerektiğine yönelik mesaj verilmektedir.

Tablo 6. Üçüncü Pulun Lévi-Strauss'un İkili Karşıtlıklar Modeli Üzerinden Analizi

Somut Kavramlar	Somut Kavramlar
Naziler	Yahudi diasporaları
Soyut Kavramlar	Soyut Kavramlar
Saldırı, Savaş	Savunma, Barış

Dördüncü Pul

Dördüncü pul, 1943 yılında "*Üçüncü Reich*"in Tehlikeli Düşmanları Olarak Vurulacak...(To Be Shot, as Dangerous Enemies of the Third Reich...)'' adlı parçadan bir alıntıdır. Görselde, *Wehrmacht*'ta bir mahkeme önünde duran çocuklar tasvir etmektedir. Görüntüsel gösterge açısından incelendiğinde dördüncü pulda bir yöne doğru bakmakta olan iki çocuk görseline yer verilmektedir. Pulun sağında yakalı gömlek ve yelek giyen, altından bir dua şalı olan bir çocuk bulunmaktadır. Pulun solunda ise diğer çocuktan daha büyük başka bir çocuk yer almaktadır. Her iki çocuk da üzerinde altıgen yıldız bulunan bir kol bandı takmaktadır. Görselin sol alt

* *Üçüncü Reich* (Üçüncü İmparatorluk), Nazilerin Nazi Almanya'sına verdikleri isimdir. 962-1806 yılları arasında hüküm süren Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu *Erstes Reich* (Birinci Reich), 1871-1918 yılları arasında hüküm süren Alman İmparatorluğu ise *Zweites Reich* (İkinci Reich) olarak değerlendirilmektedir.

* *Wehrmacht*, Nazi Almanya'sında Alman silahlı kuvvetlerine verilen isimdir.

köşesinde sanatçının imzası ve tarih bulunmaktadır. *İnsan hayatını kurtarın* (Save Human Lives) sloganı üst kısma yerleştirilmiş ve dağıtım yapan kuruluş ve adresleri alt kısma basılmıştır.

Şekil 4. Dördüncü Pul

(Kaynak: USHMM, 2020d)

Belirtisel gösterge boyutunda ele alındığında pulda Avrupa'daki Yahudi diasporasının, Nazilerin tehdidi altında olduğu algısının meydana geldiği anlaşılmaktadır. Pulda yer alan çocukların kol bantlarının üzerindeki altıgen yıldız, Yahudiliği simgelemektedir. Bu açıdan çocukların Yahudi olduğu mesajı verilmektedir. Puldaki görsel ve yazılı kodlar bir bütün olarak ele alındığında Avrupa'daki Yahudi diasporasının Nazilerin tehdidi altında olduğu algısı meydana gelmektedir. Pulda çocukların resmedilmesiyle Avrupa'daki Yahudi diasporasıyla ilişki olarak masumiyet duygusu ön plana çıkarılmaktadır. Bu şekilde Nazilerin suçsuz insanları hedef aldığı vurgulanarak, Nazilerin antisemitist söylemlerini meşrulaştırma çabasına karşı çıkmaktadır. Diğer yandan Nazilerin masum insanlara baskıcı bir politika uyguladığına yönelik düşünce oluşturularak, Nazilere karşı kamuoyunda olumsuz algı inşa edilmeye çalışılmaktadır.

Tablo 7. Dördüncü Pulun Peirce'in Gösterge Modeli Üzerinden Analizi

Görüntüsel Gösterge	İki çocuk
Belirtisel Gösterge	Avrupa'daki Yahudi diasporasının, Nazilerin tehdidi altında olduğu algısı
Simge	Altıgen yıldız, Yahudiliği simgelemektedir

İkili Karşıtlıklar Modeli üzerinden incelendiğinde dördüncü pulda Naziler, korku; Avrupa'daki Yahudi diasporası ise sükûnet kavramıyla somutlanmaktadır. Nazilerin, Yahudilerin sükûnet içerisindeki yaşamına korku saldıkları ve Yahudilerin yaşamlarını olumsuz yönde etkiledikleri algısı oluşturulmaktadır. Böylece Yahudilerin tekrar sükûnet bulabilmesi için de Nazilerin yenilgiye uğratılması gerektiği mesajı verilmektedir.

Tablo 8. Dördüncü Pulun Lévi-Strauss'un İkili Karşıtlıklar Modeli Üzerinden Analizi

Somut Kavramlar	Somut Kavramlar
Naziler	Avrupa'daki Yahudi diasporası
Soyut Kavramlar	Soyut Kavramlar
Korku	Sükûnet

Beşinci Pul

Görüntüsel gösterge boyutunda ele alındığında beşinci pulda üç insan görseline yer verildiği görülmektedir. Pulun solunda başörtülü, sol kolunda sepet taşıyan ve üzerinde altıgen yıldız olan bir kol bandı takan bir kadın bulunmaktadır. Ortada, kipa* giyen, sakallı bir erkek görseli yer almaktadır. Sağda, erkeğin kollarında, üzerinde altıgen yıldız olan bir kol bandı takmış küçük bir çocuk bulunmaktadır. Dağıtım kuruluşu ve adresi altta yer almaktadır. *İnsan hayatını kurtarın* (Save Human Lives) sloganı üst kısma yerleştirilmiş ve dağıtım yapan kuruluş ve adresleri alt kısma basılmıştır.

* Kipa, genellikle kumaştan yapılmış, geleneksel olarak Yahudi erkekler tarafından başın örtülmesi şeklindeki geleneksel gerekliliği yerine getirmek için giyilen, kenarları olmayan bir başlıktır.

Şekil 5. Beşinci Pul

(Kaynak: USHMM, 2020e)

Belirtisel gösterge üzerinden incelendiğinde pulda Avrupa'daki Yahudi diasporasının, Nazilerin yönetimi altında huzurlu olmadığı algısının meydana geldiği anlaşılmaktadır. Puldaki kol bantlarının üzerindeki altıgen yıldız, Yahudiliği simgelemektedir. Bu açıdan pulda bulunan kişilerin Yahudiler olduğuna yönelik algı oluşmaktadır. Pulda yer alan kişilerin, durgun ve hüznü bakışları, Nazilerin yönetimi altında Avrupa'daki Yahudi diasporasının maruz kaldığı ayrımcı politikalara işaret etmektedir. Bu aşamada pul üzerinden Avrupa'daki Yahudi diasporasının huzura ulaşabilmesi için Nazilerin egemenliğinin son bulması gerektiği mesajı verilmektedir.

Tablo 9. Beşinci Pulun Peirce'in Gösterge Modeli Üzerinden Analizi

Görüntüsel Gösterge	Erkek, kadın ve çocuk
Belirtisel Gösterge	Avrupa'daki Yahudi diasporasının, Nazilerin yönetimi altında huzurlu olmadığı algısı
Simge	Altıgen yıldız, Yahudiliği simgelemektedir

İkili Karşıtlıklar Modeli üzerinden incelendiğinde beşinci pulda Naziler, huzursuzluk; Avrupa'daki Yahudi diasporası ise huzur kavramıyla somutlanmaktadır. Nazilerin, pul üzerinden Avrupa'daki Yahudi diasporasının huzurunu bozduğuna yönelik algı oluşmaktadır. Bu algı üzerinden Avrupa'daki

Yahudi diasporasının tekrar huzur bulabilmesi için Nazilerin yönetimden uzaklaştırılması gerektiğine yönelik mesaj verilmektedir.

Tablo 10. Beşinci Pulun Lévi-Strauss'un İkili Karşıtlıklar Modeli Üzerinden Analizi

Somut Kavramlar	Somut Kavramlar
Naziler	Avrupa'daki Yahudi diasporası
Soyut Kavramlar	Soyut Kavramlar
Huzursuzluk	Huzur

Altıncı Pul

Görüntüsel gösterge açısından incelendiğinde altıncı pulda üç insanın resmedildiği görülmektedir. Pulun sağında elinde zincir olan bir adam görseline yer verilmektedir. Elinde zincir olan adamın yanında sakallı yaşlı bir adam bulunmaktadır. Pulun sol alt köşesinde ise kipa giyen genç bir çocuğun yüzüne yer verilmektedir. Diğer yandan pulun sağ üst köşesinde dikenli telden oluşturulmuş gamalı haç bulunmaktadır. Pulun sol üst köşesinde ise altıgen yıldız resmedilmektedir. *Hayatta kalmamıza yardım edin!* (Help us survive!) sloganı üst kısma yerleştirilmiş ve dağıtım yapan kuruluş ve adresleri alt kısma basılmıştır.

Şekil 6. Altıncı Pul

(Kaynak: USHMM, 2020f)

Belirtisel gösterge boyutunda ele alındığında pulda Avrupa'daki Yahudi diasporasının, Nazilerin yönetimi altında özgür olmadığı algısının meydana geldiği

anlaşılmaktadır. Pulun solunda yer alan altıgen yıldız, puldaki kişilerin Yahudi olduğu algısını oluşturmaktadır. Diğer yandan pulun sağındaki dikenli tel şeklindeki gamalı haç üzerinden de pulda yer alan kişilerin Nazilerin denetiminde bulunan Avrupa'daki Yahudi diasporasını temsil eden kişiler olduğu anlaşılmaktadır. Pulda bulunan zincir, esareti simgelemektedir. Bu aşamada pul üzerinden Avrupa'daki Yahudi diasporasının Nazilerin esareti altında olduğuna yönelik mesaj verilmekte ve Avrupa'daki Yahudi diasporasının bu esaretten kurtarılması için ABD halkının harekete geçmesi gerektiği algısı oluşmaktadır.

Tablo 11. Altıncı Pulun Peirce'in Gösterge Modeli Üzerinden Analizi

Görüntüsel Gösterge	Siviller
Belirtisel Gösterge	Avrupa'daki Yahudi diasporasının, Nazilerin yönetimi altında özgür olmadığı algısı
Simge	Zincir, esareti simgelemektedir

İkili Karşıtlıklar Modeli üzerinden incelendiğinde altıncı pulda Naziler, esaret; Avrupa'daki Yahudi diasporası ise özgürlük soyut kavramları üzerinden somutlanmaktadır. Pul üzerinden Nazilerin Avrupa'daki Yahudi diasporasını esaret altına aldığı mesajı verilmektedir. Bu aşamada Avrupa'daki Yahudi diasporasının özgürlüklerini elde edebilmesi için Nazilerin egemenliğinin sol bulması gerektiği mesajı verilmektedir.

Tablo 12. Altıncı Pulun Lévi-Strauss'un İkili Karşıtlıklar Modeli Üzerinden Analizi

Somut Kavramlar	Somut Kavramlar
Naziler	Avrupa'daki Yahudi diasporası
Soyut Kavramlar	Soyut Kavramlar
Esaret	Özgürlük

Sonuç

Çalışmada incelenen ECSJPE'nin propaganda pullarında genel olarak Nazilerin işgali altındaki Yahudi diasporalarına yönelik hüznün duygusunun oluşturulmaya ve oluşturulan hüznün duygusuyla birlikte ABD ordusunun Nazi Almanya'sına karşı

kararlı bir şekilde savaşını sürdürmesi gerektiği mesajının verilmeye çalışıldığı ileri sürülebilmektedir. Propaganda pullarında da hüznün duygusu meydana getirmek için Avrupa'daki Yahudi diasporalarını temsilen çocuk, yaşlı, kadın ve bebek görsellerinin ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Bu şekilde Nazilerin, Avrupa'da masum sivillere yönelik baskıcı bir tutum içerisinde bulunduğuna yönelik algı oluşturulmaya çalışılmıştır. Çalışma kapsamında incelenen altıncı puldaki dikenli tel şeklindeki gamalı haç haricinde propaganda pullarında genel olarak Nazi Almanya'sını doğrudan hedef alan göstergelerin kullanılmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu şekilde pullarda ABD'de Nazileri gülünç göstererek itibarsızlaştırmaya veya Sovyetler Birliği'nde Nazileri korkutucu göstererek nefret uyandırmaya çalışan propaganda posterlerindeki görsellerden farklı bir kullanıma yöneldiği anlaşılmıştır. Böylece propaganda pullarında yalnızca Yahudiler ön plana çıkarılarak, ABD kamuoyunda Nazilerin baskısı altında kalan Avrupa'daki Yahudi diasporasının masum sivillerden oluştuğu algısının meydana getirilmeye çalışıldığı ileri sürülebilmektedir.

ECSJPE'nin propaganda pullarında doğrudan ABD'deki Yahudi diasporasına yönelik mesaj verildiği ortaya çıkmıştır. Propaganda pulları üzerinden Nazilerin baskısına uğrayan Avrupa'daki Yahudi diasporalarının dinsel kimlikleri ön plana çıkarılmış ve ABD'deki Yahudi diasporasının ABD'nin Nazi Almanya'sına karşı savaş çabasına destek vererek, dindaşlarını Nazilerin baskısından kurtarması gerektiği mesajı verilmiştir. Bu aşamada propaganda pullarında sıklıkla din odaklı mesajlardan yararlanılmıştır. Propaganda pullarındaki yazılı kodlardan Nazilerin yönetimi altında Avrupa'daki Yahudi diasporalarının hayatlarının güvencede olmadığına yönelik düşünce oluşturulmuş, görsel kodlar üzerinde de bu düşüncenin güçlendirilmesine çalışılmıştır. Bu aşamada Naziler genel olarak, düşman, tehdit, suçluluk, saldırı, savaş, korku, huzursuzluk ve esaret; Avrupa'daki Yahudi diasporaları ise dost, güven, masumiyet, savunma, barış, sükûnet, huzur ve özgürlük kavramlarıyla somutlanmıştır. Bu şekilde propaganda pulları yoluyla ABD kamuoyunda doğrudan Nazilere karşı nefret söyleminin meydana getirilmeye çalışıldığı ileri sürülebilmektedir.

Çalışmadaki bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, ECSJPE'nin propaganda pulları üzerinden Nazilerin işgali altında bulunan Avrupa'daki Yahudi diasporasının Nazilerin yönetiminde tehdit altında olduğuna ilişkin algı oluşturularak, Avrupa'daki Yahudi diasporasına yönelik ABD kamuoyunda duyarlılık oluşturulmaya çalışıldığı ileri sürülebilmektedir. Diğer yandan propaganda pulları üzerinden Nazilere karşı ABD kamuoyunda öfke duygusu ön plana çıkarılarak, ABD'nin Nazi Almanya'sına karşı savaş çabalarının arttırılmaya çalışıldığı belirtilebilmektedir. Diğer yandan pullarda Nazilerin masum sivillere uyguladığı baskı üzerinden ABD'nin Nazi Almanya'sına karşı sürdürdüğü savaşın nedeninin meşrulaştırılmaya çalışıldığı da söylenebilmektedir.

Çalışma kapsamında ECSJPE'nin propaganda pulları özelinde ABD'deki Yahudi diasporasının İkinci Dünya Savaşı sırasında Avrupa'daki Yahudi lobilerine yönelik farkındalık oluşturmak için verdiği mesajlar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Gelecek çalışmaların, Nazilerin işgali altında bulunan Avrupa'daki Yahudi diasporalarına yönelik farkındalık oluşturmak amacıyla gerçekleştirilen farklı çalışmalar yoluyla verilen mesajlar üzerinden incelemede bulunmasının konunun daha kapsamlı olarak ele alınmasını sağlayacağı düşünülmektedir.

ÇALIŞMANIN ETİK İZİN BELGELERİ

Söz konusu bu çalışmada etik kurul kararı gerektiren klinik ve deneysel insan ve hayvanlar üzerinde bir çalışma olmadığından dolayı etik kurul onayı aranmamıştır.

KAYNAKÇA

Alpert, M. (2009). Spain and the Jews in the Second World War. *Jewish Historical Studies*, 42, 201-210.

Barnett, M. N. (2016). *The Star and the Stripes: A History of the Foreign Policies of American Jews*. The United States: Princeton University Press.

Bender, S. (2008). *The Jews of Bialystok during World War II and the Holocaust*. The United States: UPNE.

Benor, S. B. (2009). Do American Jews Speak a "Jewish language"? A Model of Jewish Linguistic Distinctiveness. *Jewish Quarterly Review*, 99(2), 230-269.

Bernhard, P. (2012). Behind the Battle Lines: Italian Atrocities and the Persecution of Arabs, Berbers, and Jews in North Africa during World War II. *Holocaust and Genocide Studies*, 26(3), 425-446.

Brunn, S. D. (2000). Stamps as Iconography: Celebrating the Independence of New European and Central Asian States. *GeoJournal*, 52(2), 315-323.

Brunn, S. D. (2011). Stamps as Messengers of Political Transition. *Geographical Review*, 101(1), 19-36.

Chiswick, B. R. (1983). The Earnings and Human Capital of American Jews. *Journal of Human Resources*, 18(3), 313-336.

Chiswick, B. R. (1985). The Labor Market Status of American Jews: Patterns and Determinants. *The American Jewish Year Book*, 85, 131-153.

Cohen, J. E. (2010). Perceptions of Anti-Semitism among American Jews, 2000–05, A Survey Analysis. *Political Psychology*, 31(1), 85-107.

Connelly, J. (2002). Poles and Jews in the Second World War: The Revisions of Jan T. Gross. *Contemporary European History*, 11(4), 641-658.

Deans, P., & Dobson, H. (2005). Introduction: East Asian Postage Stamps as Socio-Political Artefacts. *East Asia*, 22(2), 3-7.

Dinçşahin, Ş., & Goodwin, S. R. (2011). Towards an Encompassing Perspective on Nationalisms: The Case of Jews in Turkey during the Second World War, 1939–45. *Nations and Nationalism*, 17(4), 843-862.

Diner, H. R. (1995). *In the Almost Promised Land: American Jews and Blacks, 1915-1935*. The United States: JHU Press.

Diner, H. R. (2010). *We Remember with Reverence and Love: American Jews and the Myth of Silence after the Holocaust, 1945-1962 (Vol. 15)*. The United States: NYU Press.

Dobroszycki, L. (1993). Polish Historiography on the Annihilation of the Jews of Poland in World War II: A Critical Evaluation. *East European Jewish Affairs*, 23(2), 39-49.

Fiske, J. (2017). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. Çev., Süleyman İrvan. 5. Basım. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Fuchs, L. H. (1955). American Jews and the Presidential Vote. *The American Political Science Review*, 49(2), 385-401.

Glazer, N. (1955). Social Characteristics of American Jews, 1654–1954. *The American Jewish Year Book*, 56, 3-41.

Goren, A. A. (1999). *The Politics and Public Culture of American Jews*. The United States: Indiana University Press.

Grabowski, J. (2013). The Denunciations of Jews in Poland during the Second World War. *Archives Juives*, 46(1), 77-90.

Gross, M. L. (1994). Jewish Rescue in Holland and France during the Second World War: Moral Cognition and Collective Action. *Social Forces*, 73(2), 463-496.

Hartman, H., & Hartman, M. (2009). *Gender and American Jews: Patterns in Work, Education, and Family in Contemporary Life*. The United States: UPNE.

Hartman, M. (2012). *Gender Equality and American Jews*. The United States: SUNY Press.

Harviainen, T. (2000). The Jews in Finland and World War II. *Nordisk Judaistik/Scandinavian Jewish Studies*, 21(1-2), 157-166.

Heideman, R. D. (2017). Legalizing Hate: The Significance of the Nuremberg Laws and the Post-War Nuremberg Trials. *Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review*, 39, 5-24.

Heilman, S. C. (1995). *Portrait of American Jews: The Last Half of the Twentieth Century*. The United States: University of Washington Press.

Himmelfarb, H. S. (1979). Agents of Religious Socialization among American Jews. *The Sociological Quarterly*, 20(4), 477-494.

Himmelfarb, H. S., Loar, R. M., & Mott, S. H. (1983). Sampling by Ethnic Surnames: The Case of American Jews. *Public Opinion Quarterly*, 47(2), 247-260.

Hoffmann, P. (1989). Roncalli in the Second World War: Peace Initiatives, the Greek Famine and the Persecution of the Jews. *The Journal of Ecclesiastical History*, 40(1), 74-99.

Horowitz, B. (1998). Connections and Journeys: Shifting Identities among American Jews. *Contemporary Jewry*, 19(1), 63-94.

Ivers, G. (1995). *To Build a Wall: American Jews and the Separation of Church and State*. The United States: University of Virginia Press.

Jones, L. E. (1992). 'The Greatest Stupidity of My Life': Alfred Hugenberg and the Formation of the Hitler Cabinet, January 1933. *Journal of Contemporary History*, 27(1), 63-87.

Kaganovitch, A. (2010). Jewish Refugees and Soviet Authorities during World War II. *Yad Vashem Studies*, 38(2), 85-121.

Kivisto, P., & Nefzger, B. (1993). Symbolic Ethnicity and American Jews: The Relationship of Ethnic Identity to Behavior and Group Affiliation. *The Social Science Journal*, 30(1), 1-12.

Kuromiya, H. (2002). World War II, Jews, and Post-War Soviet Society. *Kritika: Explorations in Russian and Eurasian History*, 3(3), 521-531.

Kushner, T. (1988). Horns and Dilemmas: Jewish Evacuees in Britain during the Second World War. *Immigrants & Minorities*, 7(3), 273-291.

Láníček, J. (2012). Governments-in-exile and the Jews during and after the Second World War. *Holocaust Studies*, 18(2-3), 73-94.

Lévi-Strauss, C. (2016). *Irk, Tarih ve Kültür*. Çev., Haldun Bayrı, Reha Erdem, Arzu Oyacıoğlu, Işık Ergüden. 7. Basım. İstanbul: Metis Yayınları.

Levin, D. (1975). Participation of the Lithuanian Jews in the Second World War. *Journal of Baltic Studies*, 6(4), 300-310.

Levin, D. (1988). Arrests and Deportations of Latvian Jews by the USSR during the Second World War. *Nationalities Papers*, 16(1), 50-70.

Levine, A. (2010). *Fugitives of the Forest: The Heroic Story of Jewish Resistance and Survival during the Second World War*. The United States: Rowman & Littlefield.

Levinson, R. E. (1974). American Jews in the West. *The Western Historical Quarterly*, 5(3), 285-294.

Levy, M. F. (2013). A Tangled Tale: The Survival of Serbian Jews during World War II. *Serbian Studies: Journal of the North American Society for Serbian Studies*, 27(1), 15-41.

LOC (2021). Nürnberg Duruşmaları, https://www.loc.gov/rr/frd/Military_Law/Nuremberg_trials.html, Erişim Tarihi: 15.01.2021.

Lynn, R. (2004). The Intelligence of American Jews. *Personality and Individual Differences*, 36(1), 201-206.

Marom, R. (2020). RAF Ein Shemer: A Forgotten Case of Jewish and Arab Work in a British Army Camp in Palestine during the Second World War. *War & Society*, 39(3), 189-209.

Mittelberg, D. (1999). *The Israel Connection and American Jews*. The United States: Greenwood Publishing Group.

Moore, D. D. (2009). *GI Jews: How World War II Changed a Generation*. The United States: Harvard University Press.

Phayer, M. (2002). Pius XII and the Genocides of Polish Catholics and Polish Jews during the Second World War. *Kirchliche Zeitgeschichte*, 15(1), 238-262.

Philips, B. T., & Fishman, S. B. (2006). Ethnic Capital and Intermarriage: A Case Study of American Jews. *Sociology of Religion*, 67(4), 487-505.

Polonsky, A. (1997). Beyond Condemnation, Apologetics and Apologies: On the Complexity of Polish Behavior Toward the Jews During the Second World War. *Studies in Contemporary Jewry*, 13, 190-224.

Poznanski, R. (2001). *Jews in France during World War II*. The United States: UPNE.

Puckett, D. J. (2014). *In the Shadow of Hitler: Alabama's Jews, the Second World War, and the Holocaust*. The United States: University of Alabama Press.

Raento, P., & Brunn, S. D. (2005). Visualizing Finland: Postage Stamps as Political Messengers. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 87(2), 145-164.

Raento, P., & Brunn, S. D. (2008). Picturing a nation: Finland on postage stamps, 1917–2000. *National Identities*, 10(1), 49-75.

Rautkallio, H. (1994). 'Cast into the Lion's Den' Finnish Jewish Soldiers in the Second World War. *Journal of Contemporary History*, 29(1), 53-94.

Reid, D. M. (1993). The Postage Stamp: A Window on Saddam Hussein's Iraq. *Middle East Journal*, 47(1), 77-89.

Ringelblum, E. (1992). *Polish-Jewish Relations during the Second World War*. The United States: Northwestern University Press.

Rosenfield, G. (1982). The Polls: Attitudes toward American Jews. *The Public Opinion Quarterly*, 46(3), 431-443.

Sarna, J. D. & Golden, J. (2021). Yirminci Yüzyılda Amerikan Yahudi Deneyimi: Antisemitizm ve Asimilasyon, <http://nationalhumanitiescenter.org/tserve/twenty/tkeyinfo/jewishexpb.htm>, Erişim Tarihi: 15.01.2021.

Sasson, T. (2010). Mass Mobilization to Direct Engagement: American Jews' Changing Relationship to Israel. *Israel Studies*, 15(2), 173-195.

Seliktar, O. (2002). *Divided We Stand: American Jews, Israel, and the Peace Process*. The United States: Greenwood Publishing Group.

Shapiro, E. S. (1997). American Jews and the Problem of Identity. *Society*, 34(6), 14-19.

Simon, R. (1994). It Could Have Happened There: The Jews of Libya During the Second World War. *Africana Journal*, 16, 391-422.

Slater, M. K. (1969). My Son the Doctor: Aspects of Mobility among American Jews. *American Sociological Review*, 34(3), 359-373.

Taras, D., & Weinfeld, M. (1990). Continuity and Criticism: North American Jews and Israel. *International Journal*, 45(3), 661-684.

Tokayer, M., & Swartz, M. (2004). *The Fugu Plan: The Untold Story of the Japanese and the Jews during World War II*. Jerusalem: Gefen Publishing House Ltd.

USHMM (2021). Amerikan Yahudi Kongresi (The American Jewish Congress, AJC), <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/american-jewish-congress>, Erişim Tarihi: 15.01.2021.

USHMM (2020a). Birinci Pul, <https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn562711>, Erişim Tarihi: 15.12.2020.

USHMM (2020b). Birinci Pul, <https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn562720>, Erişim Tarihi: 15.12.2020.

USHMM (2020c). Birinci Pul, <https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn562706>, Erişim Tarihi: 15.12.2020.

USHMM (2020d). Birinci Pul, <https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn562728>, Erişim Tarihi: 15.12.2020.

USHMM (2020e). Birinci Pul, <https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn562738>, Erişim Tarihi: 15.12.2020.

USHMM (2020f). Birinci Pul, <https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn562746>, Erişim Tarihi: 15.12.2020.

Wertheimer, J. (2008). American Jews and Israel: A 60-year Retrospective. *The American Jewish Year Book*, 108, 3-79.

Zariz, R. (1993). The Jews of Luxembourg during the Second World War. *Holocaust and Genocide Studies*, 7(1), 51-66.

Bu makale intihal tespit yazılımlarıyla taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

This article has been scanned by plagiarism detection softwares. No plagiarism detected.

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

In this study, the rules stated in the "Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive" were followed.